

Obres escollides de Lenin en català

EN MEMÒRIA DE LA COMUNA

V. I. LENIN

Gener 1911

2ª edició

Edicions internacionals Sedov

Han passat quaranta anys des de la proclamació de la Comuna de París. Segons el costum establert, el proletariat francès va honrar amb mítings i manifestacions la memòria dels homes de la revolució del 18 de març de 1871. A finals de maig tornarà a portar corones de flors a les tombes dels *communards* afusellats, víctimes de la terrible "Setmana de Maig", i davant d'elles tornarà a jurar que lluitarà sense parar fins al total triomf de les seues idees, fins a donar com cal compliment a l'obra que ells li van llegar.

¿Per què el proletariat, no sols francès sinó el de tot el món, honra els homes de la Comuna de París com als seus predecessors? Quina és l'herència de la Comuna? La Comuna va sorgir espontàniament, ningú la va preparar de mode conscient i sistemàtic. La desgraciada guerra amb Alemanya, les privacions durant el setge, l'atur entre el proletariat i la ruïna de la petita burgesia, la indignació de les masses contra les classes superiors i les autoritats, que havien demostrat una incapacitat absoluta, la sorda efervescència en la classe obrera, descontenta de la seua situació i ansiosa d'un nou règim social; la composició reaccionària de l'Assemblea Nacional, que feia témer pel destí de la República, tot això i moltes altres causes es van combinar per a impulsar la població de París a la revolució del 18 de març, que va posar inesperadament el poder en mans de la Guàrdia Nacional, en mans de la classe obrera i de la petita burgesia, que s'havia unit a ella.

Va ser un esdeveniment històric sense precedents. Fins llavors, el poder havia estat, per regla general, en mans dels grans terratinents i dels capitalistes, és a dir, dels seus apoderats, que constituïen l'anomenat govern. Després de la revolució del 18 de març, quan el govern del senyor Thiers va fugir de París amb les seues tropes, la seua policia i els seus funcionaris, el poble va quedar amo de la situació i el poder va passar a les mans del proletariat. Però en la societat moderna, el proletariat, sotmès en l'econòmic pel capital, no pot dominar políticament si no trenca les

cadena que el lliguen al capital. D'ací que el moviment de la Comuna haguera d'adquirir inevitablement un color socialista, és a dir, haguera de tendir a l'enderrocament del domini de la burgesia, de la dominació del capital, a la destrucció de les bases mateixes del règim social contemporani.

Al principi es va tractar d'un moviment molt heterogeni i confús. S'hi van adherir els patriotes, amb l'esperança que la Comuna reprendria la guerra contra els alemanys, portant-la a un venturós desenllaç. Els van recolzar així mateix els petits botiguers, en perill de ruïna si no s'ajornava el pagament dels deutes vençuts dels lloguers (ajornament que els negava el govern, però que la Comuna els va concedir). Finalment, al principi també van simpatitzar en cert grau amb ell els republicans burgesos, temorosos que la reaccionària Assemblée Nacional (els "rurals", els salvatges grans terratinents) restabliren la monarquia. Però el paper fonamental en aquest moviment va ser exercit, naturalment, pels obrers (sobretot, els artesans de París), entre els quals s'havia realitzat en els últims anys del Segon Imperi una intensa propaganda socialista, i que inclusivament molts d'ells estaven afiliats a la Internacional.

Només els obrers van romandre fidels a la Comuna fins a la fi. Els burgesos republicans i la petita burgesia es van apartar ben prompte d'ella: uns es van espantar pel caràcter socialista revolucionari del moviment, pel seu caràcter proletari; altres es van apartar d'ella al veure que estava condemnada a una derrota inevitable. Només els proletaris francesos van recolzar el seu govern, sense temor ni desmais, només ells van lluitar i van morir per ell, és a dir, per l'emancipació de la classe obrera, per un futur millor per als treballadors.

Abandonada pels seus aliats d'ahir i sense comptar amb cap suport, la Comuna havia de ser derrotada inevitablement. Tota la burgesia de França, tots els grans terratinents, corredors de borsa i fabricants, tots els grans i petits lladres, tots els explotadors, es van unir contra ella. Amb l'ajuda de Bismarck (que va deixar en llibertat 100.000 soldats francesos presoners dels alemanys per a esclafar el París revolucionari), aquesta coalició burgesa va aconseguir enfrontar al proletariat parisenc els camperols ignorants i a la petita burgesia de províncies, i rodejar la meitat de París amb un cercle de ferro (l'altra meitat havia sigut encerclada per l'exèrcit alemany). En algunes grans ciutats de França (Marsella, Lió, Saint-Etienne, Dijon i altres) els obrers també van intentar prendre el poder, proclamar la Comuna i acudir en auxili de París, però aquests intents van fracassar ràpidament. I París, que havia sigut la primera a enarborar la bandera de la insurrecció proletària, va quedar abandonada a les seues pròpies forces i condemnada a una mort segura.

Perquè una revolució social pugui triomfar, necessita almenys dues condicions: un alt desenvolupament de les forces productives i un proletariat preparat per a ella. Però en 1871 faltaven ambdues condicions. El capitalisme francès es trobava encara poc desenvolupat, i França era llavors, en les qüestions fonamentals, un país de petita burgesia (artesans, camperols, botiguers, etc.). D'altra banda, no existia un partit obrer, i la classe obrera no estava preparada ni havia tingut un llarg ensinistrament, i en la seua majoria ni tan sols comprenia amb claredat quins eren els seus fins ni com podia aconseguir-los. No hi havia una organització política seriosa del proletariat, ni forts sindicats, ni societats cooperatives...

Però el que li va faltar a la Comuna va ser, principalment, temps, possibilitat d'adonar-se de la situació i començar la realització del seu programa. No havia tingut temps d'iniciar la tasca quan el govern, atrinxerat a Versalles i recolzat per tota la burgesia, va iniciar les operacions militars contra París. La Comuna va haver de pensar sobretot en la seua pròpia defensa. I fins al final, que va sobrevindre en la setmana del 21 al 28 de maig, no va poder pensar amb serietat en una altra cosa.

No obstant, malgrat aqueixes condicions tan desfavorables i la brevetat de la seua existència, la Comuna va adoptar algunes mesures que caracteritzen prou el seu vertader sentit i els seus objectius. La Comuna va substituir l'exèrcit regular, instrument cec en mans de les classes dominants, i va armar tot el poble; va proclamar la separació de l'Església de l'Estat; va suprimir la subvenció del culte (és a dir, el sou que l'Estat pagava al clergat) i va donar un caràcter estrictament laic a la instrucció pública, amb la qual cosa va assestar un fort colp als gendarmes de sotana. Poc va ser el que va poder fer en el terreny purament social, però aqueix poc mostra amb suficient claredat el seu caràcter de govern popular, de govern obrer: es va prohibir el treball nocturn en els forns; va ser abolit el sistema de multes, aqueixa espoliació consagrada per llei de què es feia víctima els obrers; finalment, es va promulgar el famós decret en virtut del qual totes les fàbriques i tots els

tallers abandonats o paralyzats pels seus amos eren lliurats a les cooperatives obreres, a fi de reprendre la producció. I per a subratllar, com si diguérem, el seu caràcter de govern autènticament democràtic i proletari, la Comuna va disposar que la remuneració de tots els funcionaris administratius i del govern no fóra superior al salari normal d'un obrer, ni passara en cap cas dels 6.000 francs a l'any (menys de 200 rubles mensuals).

Totes aquestes mesures mostraven eloqüentment que la Comuna era una amenaça mortal per al vell món, basat en l'opressió i l'explotació. Aqueixa era la raó de què la societat burgesa no poguera dormir tranquil·la mentre en l'ajuntament de París onejara la bandera roja del proletariat. I quan la força organitzada del govern va poder, per fi, dominar la força mal organitzada de la revolució, els generals bonapartistes, aqueixos generals batuts pels alemanys i valents davant dels seus compatriotes vençuts, aqueixos Rénnekampf i Meller-Zakomielski francesos, van fer una matança com París mai havia vist. Prop de 30.000 parisencs van ser morts per la soldadesca desenfrenada; uns 45.000 van ser detinguts i molts d'ells executats posteriorment; mils van ser els desterrats o condemnats a treballas forçats. En total, París va perdre prop de 100.000 dels seus fills, entre ells als millors obrers de tots els oficis.

La burgesia estava contenta. "Ara s'ha acabat amb el socialisme per a molt de temps!", deia el seu cap, el sanguinari nan Thiers, quan ell i els seus generals van ofegar en sang l'aixecament del proletariat de París. Però aqueixos corbs burgesos van grallar en va. Després de sis anys d'haver sigut esclafada la Comuna, quan molts dels seus lluitadors es trobaven encara en presidi o en l'exili, s'iniciava a França un nou moviment obrer. La nova generació socialista, enriquida amb l'experiència dels seus predecessors, la derrota de la qual no l'havia desanimat en absolut, va arregar la bandera que havia caigut de les mans dels lluitadors de la Comuna i la va portar avant amb fermesa i audàcia, al crit de "Visca la revolució social, visca la Comuna!" I tres o quatre anys més tard, un nou partit obrer i l'agitació alçada per aquest en el país van obligar les classes dominants a posar en llibertat als *communards* que el govern encara mantenia presos.

La memòria dels lluitadors de la Comuna és honrada no sols pels obrers francesos, sinó també pel proletariat de tot el món, perquè aquella no va lluitar per un objectiu local o estretament nacional, sinó per l'emancipació de tota la humanitat treballadora, de tots els humiliats i ofesos. Com a combatent d'avantguarda de la revolució social, la Comuna s'ha guanyat la simpatia a tot arreu on pateix i lluita el proletariat. L'epopeia de la seua vida i de la seua mort, l'exemple d'un govern obrer que va conquistar i va retindre en les seues mans durant més de dos mesos la Capital del món, l'espectacle de l'heroica lluita del proletariat i dels seus patiments després de la derrota, tot açò ha alçat la moral de milions d'obriers, encoratjat les seues esperances i guanyat les seues simpaties per al socialisme. El tronar dels canons de París ha despertat del seu somni profund a les capes més endarrerides del proletariat i ha donat en totes parts un impuls a la propaganda socialista revolucionària. Per això no ha mort la causa de la Comuna, per això continua vivint fins avui en dia en cada un de nosaltres.

La causa de la Comuna és la causa de la revolució social, és la causa de la completa emancipació política i econòmica dels treballadors, és la causa del proletariat mundial. I en aquest sentit és immortal.